

excese de virtuozitate, lăsînd Renașterii cîmpul liber. Dar ceva din îndrăzneala gotică trebuia să rămînă. Dacă multe din frumoasele locuințe ale marelui secol francez sunt de un funcționalism riguros, în marile construcții monumentale se simte adesea vechiul neastîmpăr al arhitecților de a cere materialului lapidar ceea ce nu putea da. Exemplul cel mai bun e Panteonul lui Soufflot. Pe cînd Domul Invalizilor este de lemn îmbrăcat cu plumb ca și „Val de Grâce“ și alte cupole, Pantheonul cu enormul său peristil și înaltele sale bolți conține o anormală structură de fier pentru a completa rezistența insuficientă față de masele impunătoare ale operei acestui ultim arhitect al regalității.

(Se simțea parcă de atunci în Europa lipsa unui material pentru construcții mari, care să nu fie supuse ca piatra la echilibristica complicată a artei medievale și la introducerea, puțin potrivită, a fierului în materialul lapidar. Întrebuințarea fierului dă posibilitatea unor construcții care să fie acoperite pe o suprafață foarte mare cu bolți. Dar aceste construcții de fier se integrează prea puțin arhitecturii. Arhitectura tradițională se juxtapune acestor construcții (le Grand Palais din Paris), dar nu învață nimic și nu reține nimic din soluțiile propuse de noul material. Fierul rămîne materialul inginerilor. Aceeși soartă trebuia să aibă la început și betonul armat. Totuși, încetul cu încetul, arhitecții descoperă avantajele noilor materiale. Dar cînd încercară placarea vechilor formule a calapoadelor clasice pe noile și rigidele structuri de fier ori de beton își dădură repede seamă de principiul : că o casă se clădește dinăuntru în afară și că trebuie un aspect diferit edificiilor care erau executate din aceste materiale. După atîtea secole de tradiționalism, imposibilitatea de a continua în mod direct armoniile clasice a produs o mare confuzie în lumea constructorilor. Mulți, neputînd renunța la vechile reguli, modernizează clasicul. O sumedenie de încercări orientalizate sau pur personale avură cel mai deplorabil rezultat. În timpul acesta, dintr-o parte exigențele confortului și ale luxului generalizat și banalizat creșteau în public, programele arhitecturilor colective deveneau mai imperioase, în ceea ce privește ordinea și disciplina planurilor.

În fața acestor dificultăți se impune necesitatea extremei simplități. În locul ornamentului, arhitectura modernă se reduce adesea la studiul maselor și la adaptarea cît mai adecvată a utilității construcțiilor. De aceea titlul ei de funcțional. Dar aceste însușiri nu înseamnă un stil, ci cum am spus mai sus o metodă de construcție. Căci această arhitectură eminentemente utilitară n-a fost decît rareori pusă în fața unor probleme de pură monumentalitate. Fiecare țară va putea cu această nouă tehnologie să-și regăsească propria sensibilitate și fantezie. Dar cu timpul. Adaptările sunt lente și grele. |